

název	Pracovní skupina pro rozvoj venkova (<i>Výboru pro udržitelné municipality Rady vlády pro udržitelný rozvoj</i>)
pořadí jednání	1. jednání
datum	21. listopadu 2018
místo	MMR ČR, Na Příkopě 3, místnost 111
účastníci	viz prezenční listina
přílohy zápisu	ne

stran | 4

Seznam nominovaných institucí

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR)
Ministerstvo vnitra ČR (MV)
Ministerstvo zemědělství ČR (MZe)
Ministerstvo financí ČR (MF)
Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO)
Ministerstvo životního prostředí ČR (MŽP)
Úřad vlády ČR (ÚV)
Svaz měst a obcí ČR (SMO)
Sdružení místních samospráv ČR (SMS)
Asociace krajů ČR (AKČR)
Národní síť Místních akčních skupin ČR (NS MAS)
Spolek pro obnovu venkova ČR (SPOV)
Zemědělský svaz ČR (ZS)
Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR (AMSP)
Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP)
Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (MPSV) jako host
Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta (UK) jako host

Průběh jednání

ÚVOD

D. Koppitz a F. Kubeš (MMR) formálně zahájili první jednání Pracovní skupiny pro rozvoj venkova (PS).

D. Koppitz (MMR) objasnil účastníkům důvody a účel vzniku PS. Byla ustanovena Radou vlády pro udržitelný rozvoj za účelem propojení odborníků a důležitých aktérů v oblasti rozvoje venkova. PS bude řešit aktuální dílčí problematiky rozvoje venkova a bude je posuzovat ve vzájemných vztazích a souvislostech. MMR chce směřovat ke koncepční podpoře rozvoje venkova, a to kvůli efektivnímu využití všech zdrojů. Dochází k transformaci venkova, který není jednotný. Zásadní jsou témata jako trh práce, ekonomická aktivita v území nebo dostupnost veřejných služeb. To vše ovlivňuje kvalitu života a potažmo i demografický vývoj venkovských regionů – migraci, stárnutí, vylidňování. MMR nemá kompetence v některých oblastech důležitých pro rozvoj venkova, např. zemědělství, lesnictví, údržba krajiny, podpora podnikání, kde je zásadní role jiných resortů. Platforem, vizí a strategií je dnes hodně, ale rádi bychom se dopracovali ke konkrétním opatřením, např. kombinaci podpory s krajskými rozpočty.

D. Koppitz požádal účastníky jednání o stručné představení a nastínění, co od fungování PS očekávají.

TOUR DE TABLE

S. Polčák (SMS) poděkoval za vznik PS, který sám inicioval. I Evropská komise vidí pokračující urbanizaci a vznikají obavy z vylidňování a zaostávání venkova, vnitřních periferií a neatraktivních území. Tyto tendence nelze sice úplně

zvrátit, ale lze jim aktivně čelit. Podstatné je si říct, jaká vybavenost je v obcích a jaká by ideálně být měla, zjistit, co je pro lidi důležité, aby zůstali nebo se přistěhovali do menší obce.

D. Koppitz (MMR) považuje v tomto směru za potřebné investovat do mapování a zjišťování reality na venkově, a to i ve spolupráci s vědou.

R. Perlín (UK) zdůraznil, že rozvoj venkova hodně ovlivňuje lidský faktor, ochota a schopnost obcí a jejich představitelů se domluvit, komunikovat, hledat řešení. U různých analýz někdy dělá problémy nesoulad trvalého a faktického bydliště. Na PŘF UK existuje výzkumné centrum RURAL.

B. Dlouhý (ÚV) považuje program jednání za příliš ambiciózní a časově náročný, v budoucnu bude lepší soustředit se na jedno – dvě klíčová témata a také na měřitelné cíle, nezůstat pouze u akademických diskuzí. Je nutné klást důraz na stručnost a věcnost, jasné výstupy, přitom nám ale chybí některé informace.

P. Vinkler (MPO): Z pohledu jím řízeného odboru jde hlavně o podporu podnikání a zachování obslužnosti, oproti minulému programovému období se situace dost zlepšila.

K. Rejchrt (SMO): za SMO a konkrétně i za obec Božanov, kde působí, chce vymezení kompetencí, hlavně mezi MZe a MMR, vyjasnění odpovědnosti a finanční podpory. Problém pozemků a územního plánování, převody jsou komplikované, obce musí dražit, a to je pak často pro obec finančně nedostupné.

M. Pýcha (ZS) konstatoval, že existuje hodně pracovních skupin, nelze se jich ani všech zúčastnit. ZS zajímá např. otázka vlastnictví půdy a infrastruktury; pokud mají zemědělci realizovat krajinotvorná opatření, pak to lze jen, když pozemek vlastníte, podstatná je dlouhodobá držba. Taky chybí digitální infrastruktura, např. vysokorychlostní internet.

K. Buzková (MZe): potřebovali by vymezení hranice mezi agendou MZe a MMR, zajímá je ještě nová dotační politika.

K. Rucká (MF): tématem jsou daně jako nástroj financování obcí, rozpočtové určení daní (RUD) a celková ekonomická situace obcí.

V. Jaroš (MV) zdůraznil, že důležitý je rozvoj veřejné správy, musí se pořádně stanovit minimální nárok a právo na veřejnou službu na venkově a úroveň garantovaná státem u dostupnosti služeb.

R. Kučerová (MPSV): hlavním tématem pro MPSV je podpora CLLD, věnujeme se sociálnímu začleňování.

R. Pecháček (SP) uvedl, že v rámci PS reprezentuje např. téma maloobchodu a cestovního ruchu.

J. Mareš (MŽP) zdůraznil vazbu na strategický rámec ČR2030, udržitelný rozvoj, dopady změn klimatu a opatření v krajině.

D. Koppitz (MMR) v této souvislosti uvedl, že je nutné odstranit komunikační deficit u starostů ohledně klimatických změn, tj. aby konkrétně věděli, co a jak dělat, co to znamená pro život v obci, jakých projektů se to týká atd.

M. Oliva (NS MAS): Tématem je Chytrý venkov, viz následující prezentace.

J. Kuthanová (NS MAS) vidí důležitou roli v partnerství státu a lokálních aktérů.

L. Malá (AMSP) uvedl, že je nutné zlepšit přenos informací od státních organizací k podnikatelům.

D. Koppitz (MMR) připomněl, že AMSP má data o struktuře MSP, což je důležitý analytický zdroj a základna pro zpětnou vazbu.

P. Holý (AKČR) je zástupcem Kraje Vysočina, do 10 let se kraj může výrazně vylidnit, nejmenší obec má 15 obyvatel, celkem má kraj 703 obcí, to je příliš mnoho. Kraje jsou prvním místem, kam se starostové obracují o pomoc a radu, platí to hlavně pro velmi malé obce. Omezený krajský rozpočet ale nemá kapacitu téma rozvoje venkova pojmout komplexněji.

J. Florian (SPOV) dříve pracoval na MMR a ví, že definice (vymezení) venkova není jednoduchá záležitost a často není ani nezbytně nutná. Je vhodné řešit ji ad hoc vůči opatřením/nástrojům, která se dělají.

M. Pýcha (ZS) byl znepokojen zeměpisným původem přítomného občerstvení, na čemž demonstroval, že nedostatečně podporujeme místní a regionální potraviny.

DEFINICE VENKOVA

R. Nikischer (MMR) zahájil diskusi k definici venkova úvodní prezentací. Pokud máme hovořit o rozvojových problémech a potřebách venkova, bylo by vhodné si vyjasnit, o jakém území se bavíme. Diskuse ohledně vymezení venkova nebude mít nikdy svůj závěr, protože venkov je sociálně konstruovanou kategorií (podobně jako krása, Evropa apod.), jejíž význam se mění v závislosti na čase, v závislosti na prostoru, na sociální skupině, nebo na geografickém měřítku. Ale v rámci jednotlivých pracovních aktivit PS bychom si měli vždy vyjasnit, o jakém území se bavíme. Neurčitost venkova diskredituje tuto kategorii jako nástroj analýzy a strategického plánování, na druhé straně je velmi přitažlivá, protože nálepku "venkov" pak lze přilepit na jakékoliv území, a na toto území tím přenést významy spojené s pojmem venkov. Přitom v rámci českého diskurzu do velké míry venkov = zaostávající území vyžadující speciální péči. Pak každé území, které dostane atribut "venkovské", by mělo být intenzivněji podporováno. Je nicméně otázkou, zda raději nebudovat image venkova jako území dobrého pro život, podnikání, dovolenou, protože pokud budeme vytvářet obraz venkova jako území druhé kategorie, nečekejme, že venkov bude zajímavý pro bydlení nebo investice.

Představil tři základní přístupy k vymezení venkova – implicitní, na základě platné legislativy (venkov je prostorově vymezen územními obvody obcí, které nemají přiznaný statut města/statutárního města, příp. městyse, dle zákona o obcích); pozitivistický (vymezení venkova na základě analýzy určitých pozorovatelných a měřitelných faktů – problém výběru kritérií a hraničních hodnot) a sociálně konstruktivistický (venkov je to, co v dané chvíli daná společnost považuje za venkov – problém náročnosti šetření).

R. Perlín (UK): venkov je třeba chápat jako prostor, kde může být i sídlo větší než 2 nebo 3 tis. obyv. Například Pacov. Důležité to je i pro dotační tituly.

B. Dlouhý (ÚV): pokud upřednostníme ekonomická a obslužná kritéria vymezení, pak budeme zpátky v modernější verzi střediskové soustavy obcí.

J. Florian (SPOV) uvedl, že dříve OECD definovalo venkov v střední Evropě jako obce do 2 tis. obyvatel. Česká realita je blízká Francii, ale potom se přešlo kvůli Moravě, kde jsou větší obce, na limit 3 tis. obyv. Vhodná je definice podle pokrytí území místními akčními skupinami. Není třeba nic komplikovat, lze použít bruselské řešení. Nejefektivnější ekonomicky i provozně jsou dnes středně velká města, tak do max. 200–300 tis. obyvatel, venkov (rozdobenost) a metropole (komplexita – viz tunel Blanka) jsou dražší.

R. Perlín (UK) upozornil, že v ČR je asi 800 sídelních jednotek (obvykle místní části a osady, nikoli samostatné obce) do 10 obyv., to stejné Francie, Španělsko nebo Portugalsko, kde probíhá zánik těchto sídel. Co bude s nimi dál, zachrání je chalupáři, má cenu je podpořit/udržet, nebo raději je nechat padnout?

K. Rejchrt (SMO): podpora musí jít ve dvou formách – obec a region. Příklad akvaparku – nemá smysl, aby každá obec měla svůj, ale lze podpořit jeden ve venkovském regionu, ten bude v jedné konkrétní třeba i větší obci, na které se v regionu dohodnou.

B. Dlouhý (ÚV) a *J. Florian (SPOV)* tento přístup podporují. Druhý jmenovaný zdůraznil, že je třeba podpořit region, který sám rozhodne o tom, kde podporu použije.

D. Koppitz (MMR) uvedl, že je nutné hledat kompromis mezi reakcí na potřeby území a prioritami státu. Dotace vždy budou mít svá pravidla a nebude možné dát nějakému území bílko šek, ať si s penězi dělá, co chce. I nástroj CLLD v sobě nese věcné priority, ale tam, kde se potřeby území nekryjí s evropskými nařízeními, zůstává prostor pro státní podporu.

CHYTRÝ VENKOV

M. Oliva (NS MAS) uvedl diskusi na téma chytrý venkov prezentací. Chytrý venkov je živý koncept, žádný všelék. Chytrý venkov jsou hlavně lidé, kteří sami přebírají iniciativu a hledají praktická řešení svých potřeb, digitální technologie se použijí jen tehdy, když to je vhodné. Stát má zajistit hlavně infrastrukturu. Jde tedy nejen o technologickou, ale i sociální inovaci. Chytrý venkov není cílový stav, ale neustále probíhající proces.

D. Koppitz (MMR) potvrdil, že "Smart" neznamená pouze zaplatit budování sítí, nějaká hi-tech řešení. Chytrý venkov je proces, který má i sociální dimenzi.

K. Buzková (MZE): Lidi trápí hodně dojezd, nutnost pořád někam jezdit, s tím souvisí dostupnost online státních služeb. Dnes už lze z venkova pracovat ve službách pro globální firmy online, a to za vysoký příjem, zvýší to ekonomický i sociální potenciál, ale musí být k dispozici rychlý internet. Digitalizace je velmi důležitá.

D. Koppitz (MMR) upozornil, že služby je nutné rozlišovat – občanka je na 10 let, ale dítě do školky jezdí každý den. Důležitější jsou každodenní služby, týdenní nákupy různých potřeb.

J. Kuthanová (NS MAS): Nám na obci schází sociální služba pošťáka. Starší lidé měli s kým prohodit slovo, věděli, že každý den někdo přijde. Navíc EET likviduje malé prodejny. Budou nám drony vozit poštu a rohlíky, to chceme?

B. Dlouhý (ÚV) nechce, aby se z PS stal brainstorming problémů – tu pošta a zdravotnictví apod. Nelze se vyhnout kompetencím stát/kraj/obec. Třeba místní komunikace, obce mají na opravu peníze, ale často nedokážou utřídit preference, chceme koupaliště, nebo radši opravíme rozkopané silnice? Dostupnost administrativních služeb – viz mapa MV ČR, která vznikla cca před dvěma lety.

D. Koppitz (MMR): Měli bychom si říct priority a kompetence, tlak na řešení všeho je velký, ale je nutné oddělit max. 3 věci, které chtějí obce, MASy a kraje, se kterými má pomoci stát, a pak zbytek, ať si řeší obce sami, dle svých preferencí.

K. Rucká (MF) uvedla, že nelze očekávat od RUD, že vyřeší problémy tak roztráštěného a početného souboru obcí.

R. Perlín (UK) je názoru, že existují dva typy ingerence státu. První směřuje k zajištění minimálního standardu. Co je standard, musí říci stát. V druhém případě se jedná o výběrovou podporu šikovných, schopných a perspektivních, kde dochází ke snaze nastartovat rozvoj.

D. Koppitz (MMR) uzavřel jednání a poděkoval za účast.

Závěry:

- nastavit a zajistit standardy služeb, resp. kvalitního života obecně v obcích všech velikostních kategorií
- analyzovat (spolupráce s akademickou sférou), co lidé v obcích potřebují, proč přicházejí/zůstávají/odcházejí
- rozvíjet komunikaci mezi obcemi a kraji
- dále vyjasňovat rozdělení kompetencí ve vztahu k podpoře rozvoje venkova, resp. malých obcí
- podporovat šíření užitečných inovací do venkovského prostoru, lze využívat i kapacity MAS
- diskuse ohledně definice venkova vždy otevřená, vymezovat venkov ad hoc podle aktuální potřeby
- užší tematické zaměření jednotlivých jednání PS
- 2. jednání PS v první polovině února 2019, projednání analytické části Konceptce rozvoje venkova a souvisejících témat (výstupy výzkumného projektu Socioekonomický vývoj nemetropolitních oblastí ČR se zřetelem na rozvojové potřeby jednotlivých regionů)

Zapsal: Daniel Sokol, MMR, odbor regionální politiky

Revize: Richard Nikischer, MMR, odbor regionální politiky

Schválil: František Kubeš, MMR, ředitel odboru regionální politiky, p.z.